

УДК 330:338.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-1>**Гринько Т.В.**

доктор економічних наук, професор
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
академік Академії економічних наук України,
заслужений діяч науки і техніки України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7882-4523>

Петриняк У.Я.

кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки,
підприємництва та управління підприємствами
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3295-4792>

Артемчук А.І.

аспірант кафедри економіки,
Класичний приватний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1704-5541>

Hrynko Tetyana

Doctor of Economic Sciences, Professor
Oles Honchar Dnipro National University
Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine,
Honored Worker of Science and Technology of Ukraine.

Petrynyak Ulyana

PhD in Economics, Doctoral student of the Department of
Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management
Oles Honchar Dnipro National University

Artemchuk Andriy

Graduate student of the Department of Economics,
Classical Private University

ВПЛИВ ДИДЖІТАЛІЗАЦІЇ НА КРЕАТИВНІСТЬ БІЗНЕС-ТЕНДЕНЦІЙ

THE INFLUENCE OF DIGITALIZATION ON THE CREATIVITY OF BUSINESS TRENDS

У статті досліджено вплив діджиталізації на креативність бізнес-тенденцій в умовах сьогодення, що є важливою умовою для підвищення добробуту України під час воєнного стану. Визначено, роль цифрових технологій, які проникають у бізнес-процеси, що у сукупності призводить до підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами. Однак, щоб цифрові технології впливали на бізнес-тенденції, необхідно врахувати відповідну політику для усунення перешкод, які заважають розвиватися, повністю перейти до цифрової економіки та оптимізувати вигоди, мінімізуючи усі можливі ризики. Ці тенденції мають ґрунтуватися на розбудові високотехнологічного підприємницького сектору та підвищення його конкурентоспроможності на ринках, що призведе до розвитку бізнесу в Україні. Описано складові діджиталізації, її переваги та недоліки, а також вплив цифрових технологій у трансформації бізнес-структур. Умови цифрової конкуренції дозволяють учасникам ринку високих технологій оперативно впроваджувати інновації, змінювати діючі бізнес-моделі і процеси, комерціалізувати отриманий результат і отримувати надприбуток. Постає питання про інноваційний потенціал українських підприємств, адже зусилля світових ІТ-корпорацій зосереджені на зміні форми надання споживачам існуючих продуктів і послуг. Відбувається швидке звикання українців до рівня західного цифрового обслуговування, що пропонує рішення, які максимально задовольняють потреби і запити споживачів, щоб забезпечити зручність, доступність, персоналізованість послуг.

Ключові слова: бізнес-тенденції, креативність, цифрові технології, конкурентоспроможність, менеджмент проєктів.

The article examines the influence of digitalization on the creativity of business trends in today's conditions, which is an important condition for improving the welfare of Ukraine during martial law. However, for digital technologies to influence business trends, it is necessary to take into account appropriate policies to remove obstacles that hinder development, fully transition to a digital economy and optimize benefits while minimizing all possible risks. These trends should be based on the development of the high-tech business sector and increasing its competitiveness in the markets, which will lead to the development of business in Ukraine. The components of digitization, its advantages and disadvantages, as well as the influence of digital technologies in the transformation of business structures are described. The necessity of using the tools of digital transformation of business chains is substantiated, referring to trends in Europe, where the introduction of digital technologies into the business processes of enterprises is a promising goal of society, where the rapid development of the digital business space is taking place. The necessity of using the tools of digital transformation of business chains is substantiated, referring to trends in Europe, where the introduction of digital technologies into the business processes of enterprises is a promising goal of society, where the rapid development of the digital business space is taking place. Changes in the external environment, in particular technological transformations, strengthening of information processes and the emergence of new consumer demand, lead to the growth of digitalization in the world. However, there is a need to clarify the meaning and importance of digitalization for the further functioning and development of business in an unstable and dynamic environment. In turn, the digitalization process is characterized by transformation, the introduction of digital technologies for the purpose of optimizing and automating business processes, improving communication links with consumers, and increasing the efficiency of economic activity. The essence of these transformations lies in the search for new approaches and management concepts to solve classic business tasks. Digital technologies create a number of competitive advantages of the enterprise: high level of competitiveness, saving financial and natural resources, optimization of work with the array, customer loyalty, formation of the image of the enterprise. The conditions of digital competition allow participants of the high-tech market to quickly implement innovations, change existing business models and processes, commercialize the obtained result and obtain excess profit. The question arises about the innovative potential of Ukrainian enterprises, because the efforts of global IT corporations are focused on changing the form of providing existing products and services to consumers. The necessity of using the tools of digital transformation of business chains is substantiated, referring to trends in Europe, where the introduction of digital technologies into the business processes of enterprises is a promising goal of society, where the rapid development of the digital business space is taking place. The conducted research consists in the strategy of digitization creativity projects to ensure the provision of high-quality online services of business structures.

Key words: business trends, creativity, digital technologies, competitiveness.

Постановка проблеми. Креативність бізнес-структур збільшують вплив завдяки руху товарів та послуг, а також – цифровізації навколишнього середовища. Особливу значимість в управлінні підприємством набуває робота з великими масивами даних, де розширюється спектр сучасних креативних інформаційних інструментів управління бізнесом, управлінські технології стають цифровими. Цифрова трансформація визначається швидкістю та розумінням споживачів, налагодженням системи ефективних комунікацій. Підприємства, що спрямовують свою діяльність за останніми тенденціями в сфері цифрових інновацій щодо їх впровадження, можуть адаптуватися до гнучких бізнес-процесів, і мають великий потенціал успіху. Технологічні зміни, що характерні для ХХІ століття в частині «зрощування» телекомунікаційних, ІК технологій та інновацій, зумовили введення в науковий обіг понять «цифрові технології», «цифрова адженда», «цифрова економіка». Остання являє собою тип економіки, що характеризується активним впровадженням і використанням цифрових технологій зберігання, обробкою й передачею інформації в усі сфери людської діяльності. «Цифровий вихор» [1], який утворюють цифрові технології, відкриває унікальні можливості для розвитку економіки та підвищення креативності бізнесу. Бізнес-структура має розуміти середовище, у якому функціонує її бізнес. Діджитал-сфера надає можливість адаптувати товари і послуги під потреби споживачів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження та аналіз даної проблеми висвітлювалися в роботах як українських так і європейських фахівців. Серед них можна виділити: Айзексон В. [1], який досліджував табличне, графічне моделювання в економіці з використанням цифрових технологій. В дослідженнях Васильчак С.В. та ін. [2] зазначено теретичні проблеми економіки та управління на основі діджиталізації. Дослідження Гуренко А.В. та ін. [3] показують як діджитал сфера надає можливість адаптувати товари та послуги від потреб споживачів, Т. Гринько [4]. В дослідженнях Діба М.І. [5]. показано роль інвестицій в сучасному суспільстві. Дослідження Лігоненко Л.О. [6] показують вплив інформаційно-комунікативних технологій на людський капітал, Тетерятник Б.С. [6] дослідив вплив діджиталізації та віртуалізації як вектор сучасного розвитку електронної форми господарського обороту.

Формулювання завдання дослідження є узагальнення сучасних підходів до діджиталізації та отримання науково-обґрунтованих економічних рішень для впровадження діджиталізації в структуру управління підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрова трансформація полягає у використанні сучасних (disruptive) технологій для підвищення продуктивності і цінності підприємства в світі новітніх технологій. Основними результатами такого перетворення є: скорочення витрат, покращення якості послуг і продуктів та збільшення продуктивності. Дослідження показують,

що у 61% бізнес-структур цифрові технології сприяли зростанню конкуренції в їх бізнесі з боку нових гравців. Сьогодні вже 44% компаній у світі мають стратегію цифрового розвитку. Згідно з результатами останніх досліджень, проведених компанією Ernst & Young [9], цифровізація найбільше впливає на такі складові елементи бізнес-моделі, як вартісна пропозиція, управління внутрішньою інфраструктурою та взаємовідносини з клієнтами. Інформаційно-комунікаційні технології стають основою всіх сучасних інноваційних економічних систем, впливаючи на креативність бізнес-структур. Діджиталізація – особливий процес змін впливу на економічну систему України, а саме: зміну основних ресурсів, робочих місць, прискорення бізнес – процесів, та роботи загалом. У ждт кожної бізнес-структури, з'являються нові технології, що створені для покращення життєдіяльності процесів персоналу. Діджиталізація охоплює ряд складових елементів, а саме [2]:

1. Кіберфізичні системи – механізми, що діють на основі особливих комп'ютерних алгоритмів та пов'язані з користувачами за допомогою мережі Інтернет. Метою цих систем є створення способів отримання й надання будь-якої інформації, зв'язок з аналогічними пристроями через Інтернет, а також поширення програмного забезпечення з використання мобільних додатків.

2. 3D-друк – технологія, де методом накладання послідовних шарів матеріалу за даними цифрової моделі створюється тривимірний об'єкт. Процес відбувається за допомогою спеціального пристрою – 3D-принтера.

3. Робототехніка – орієнтована на виготовлення робототехнічних систем, які здатні автоматизувати складні технологічні процеси та полегшити працю людини у важких та небезпечних умовах. Промислові підприємства все частіше використовують працю «розумних» машин, заощаджуючи при цьому від 15% до 90% на операційних витратах.

4. Великі дані – охоплюють групу технологій та методів, що дають можливість аналізувати та обро-

бляти набори інформації, як структурованої, так і не структурованої, задля отримання якісних та нових знань. Ці дані не піддаються обробці традиційними способами через досить великий об'єм.

5. Інтернет речей – глобальна мережа фізичних пристроїв, підключених до Інтернету, а саме «речей» з влаштованими сенсорами, датчиками, здатними передавати та обмінюватися інформацією через спільні центри контролю, управління та обробки інформації.

Як видно з таблиці 1, процес формування та реалізації стратегій діджиталізації бізнесу є безперервним, та адаптується до змін цифрового середовища. Власники та топ-менеджмент бізнес – структур усвідомили факт, що в умовах турбулентності, яка властива глобальному бізнесу саме обґрунтована та імplementована консолідаційна стратегія може підвищити, як ринкову вартість їх підприємств, так і операційну ефективність їх діяльності. Діджиталізація може змінити умови роботи, щоб мати доступ до роботи з новими технологіями працівникам необхідно буде опанувати нові професійні навички – від складних навичок аналізу даних та розробки алгоритмів і базових навичок використання комп'ютера, до цифрових, як медіа грамотність, що необхідна для інформації, її оцінки якості та цінності. Враховуючи, що діджиталізація відкриває нові перспективи, вона може спровокувати певні загрози, які призведуть до системних змін, а саме: деякі галузі бізнес-структур стануть не актуальними, що в свою чергу, призведе до створення нових робочих місць і професій у різних галузях, особливо товарів і послуг або модифікації існуючої продукції. Актуальним залишається питання щодо змін на ринку праці 2022–2024 рр., у зв'язку з воєнним станом України, але плани відносно розвитку діджиталізації є перспективними. Мапа розвитку складається з 15 основних програм, які ще називають національними. Їх відібрали як пріоритетні члени Нацради відновлення, що працювали у 24 робочих групах. Робоча група «Діджиталі-

Таблиця 1

Визначення терміну «Діджиталізація»

Автор, джерело	Визначення терміну діджиталізація
Тетерятник Б.С. [7, с. 23]	«заснований на можливостях ІТ-індустрії процес застосування суб'єктами господарювання інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення мети господарської діяльності, спрямований на зміну існуючих господарських відносин шляхом їх діджиталізації; сукупність актів реалізації діджиталізованих об'єктів для досягнення цілей господарської діяльності, що розглядаються в їх єдності та пов'язані з формуванням нової форми господарських відносин – цифрової»
Диба М.І., Гернего Ю.О. [5, с. 52]	«інформація, а саме – оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання»
Туль С.І. [8, с. 13]	«В. Скуотто, Ф. Серравалле, А. Мюррей і М. Віассоне визначають поняття «діджиталізація» як процес упровадження цифрових технологій для зміни бізнес-моделі з метою отримання вигоди від використання нових передових технологій, що обробляють гігантський цифровий потік інформації в рамках динамічної цифрової мережі. Це процес широкомасштабних змін у відносинах між акторами (урядом, бізнесом, соціумом у представництві його індивідуумів), що відбуваються в усіх сферах суспільної діяльності під впливом інтеграції цифрових технологій, діджиталізованих даних і мережі Інтернет. У результаті цих відносин формується цілісна цифрова екосистема.
Лігоненко Л., Хрпко А.В., Доманський А.О. [6, с. 25]	«спрощене тлумачення терміну «діджиталізація бізнесу» – перенесення бізнес-процесів у електронний вигляд. Інформаційно-комунікаційні технології змінюють (оцифровують) спочатку окремі бізнес-процеси в бізнес-організаціях, а поступово формують віртуальну (цифрову) бізнес-модель, «переносячи» бізнес в «світ діджиталу»

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Програма удосконалення діджиталізації бізнес-структур

Особливості розвитку міст-мільйонників щодо програми відновлення України	Мета: тренди та тенденції діджиталізації міст прифронтової частини України
Креативне лідерство в бізнес-структурах України, крім окупованих територій	Мета: ідея створення нових цифрових новинок та втілення їх у функціонування в бізнес-структурі.
Основи цифрового менеджменту (управління)	Мета: онлайн наради у містах України, особливо прифронтових
Комунікації – як елемент розвитку бізнес-структур у всіх регіонах України	Мета: комунікація з різними групами стейкхолдерів

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

зація», в якій працювало понад 30 людей, підготувала документ з переліком проєктів, цілей та обсягів фінансування [11]. Він розділений на дев'ять напрямків та три часові етапи:

- завдання воєнного часу на 2022 рік;
- відновлення у 2023–2025 роках;
- модернізування у 2026–2032 роках.

На основі цих досліджень можна сформулювати програму удосконалення діджиталізації для бізнес-структур у нових умовах відновлення економіки.

Як видно з таблиці 2, ефективна комунікація та вміння діяти в ситуації невизначення – ключові чинники діджиталізації майбутнього. На даний час є потреба у висококваліфікованих ІТ-спеціалістів, що допоможуть оптимізувати бізнес-процеси, зокрема, фінансові та бухгалтерські розрахунки, що підвищить ефективність ведення господарських операцій, та отримання додаткового прибутку. По-третє, діджиталізація окремих ринків. Експерти прогнозують, що ріст рівня впровадження цифрових технологій для процесів ведення підприємницької діяльності допоможе підвищити обсяг використання послуг професіоналів майже на 20% до кінця 2025 року. Окрім цього, дані процеси активізують збільшення попиту на напрями підготовки спеціалістів ІТ-сфери, що здатні адаптуватися до усіх нових вимог та технологій [6]. Враховуючи перехід до цифрової економіки з характерними технологічними проривами в багатьох галузях, зокрема, таких як: робототехніка, штучний інтелект, нанотехнології, квантові обчислення, біотехнології тощо. постійно зростатиме потреба у працівниках нового покоління, які зможуть ефективно працювати в умовах автоматизованого суспільства.

Висновки. Отже, підсумовуючи, необхідно зазначити, що протягом останніх років поняття діджиталізації, або цифрової трансформації бізнесу, набуло широкого розголосу, а його імплементація стала невід'ємною умовою успішного функціонування у діловому середовищі. Також обов'язковою умовою діджиталізації в Україні є тенденції удосконалення креативного підприємництва та інноваційних систем, які призупинили своє удосконалення у зв'язку з воєнним станом. Тому для підтримки конкурентоспроможності бізнес структур на ринку підприємствам необхідно відповідати вимогам і швидко адаптуватись під потреби, оскільки кожен бізнес обирає діджитал-інструмент залежно від поставленої мети, орієнтуючись на потреби цільової аудиторії;

– діджитал-технології, що допомагають підсилити бренд-комунікацію підприємств завдяки активній взаємодії зі споживачами;

– е-комерція, яка є головним джерелом прибутків підприємств в умовах сьогодення;

– зміна попиту споживачів, що спричинила зміни в їх пропозиції.

Посилення діджиталізації та використання цифрових технологій матиме позитивний вплив на креативність бізнес-тенденцій. Обґрунтування використання ІТ як фактор впливу на конкурентоспроможність бізнес-структур, а також креативність діджитал технологій в сучасній Україні, що набувають інноваційного характеру, впливає на розвиток бізнесу і залежить від багатьох факторів, враховуючи що бізнес-тенденції інтегруються значно швидше в епоху цифрових трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Айзексон В. Інноватори: як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. Київ, 2017. 488 с.
2. Васильчак С.В., Петриняк У.Я., Дубина М., Дацюк-Томчук М. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах інтеграції до ЄС : монографія / заг.ред.: д-ра екон.н., проф. С.В. Васильчак. Кривий Ріг : ДУЕТ, 2024. С. 105–149.
3. Гуренко А.В., Гашутіна О.Е. Напрями розвитку систем управління в умовах діджиталізації бізнесу в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-113>
4. Гринько Т.В. Савченко К.С. Науково-методичні підходи до оцінки кадрового потенціалу медичного закладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА, 2017. № 7(35). С. 23–27.
5. Дяба М.І, Гернего Ю.О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 7. С. 50–63.
6. Лігоненко Л.О., Хріпко А.В., Доманський А.О. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Міжнародний науковий журнал «Інтер наука»* : зб. наук. пр. / редкол.: Д. І. Коваленко та ін. Київ, 2018. № 2. Т. 2. С. 20–32.
7. Тетерятник Б.С. Тенденції діджиталізації та віртуалізації як вектор сучасного розвитку світового господарства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція*. 2017. № 29. Т. 2. С. 21–23.
8. Туль С.І. Сучасні методики інтегральної оцінки діджиталізації світової економіки та ринку праці. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. № 42. С. 13. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/42_2019/4.pdf

9. David Eder, Christoph Buck. The Impact of Digitization on Business Models – A Systematic Literature Review. *Research Center Finance and Information Management*. 24 Americas Conference on Information Systems, New Orleans, August 2018. C. 2–10.

10. IMF Working Papers: Explaining the shadow economy in Europe: size, causes and policy options.

11. Digitalization development plan in Ukraine. Available at: <https://forbes.ua/innovations/plan-didzhitalizatsiya-na-vidnovlennya-ta-tsifroviy-rozvitok-do-2025-roku-khochut-zaluchiti-i-vitratiti-692-mlrd-grn-kudi-pidut-groshi-05072022-7000/>

12. Svitlana Vasylchak, Uliana Petrynyak, Liliia Loiak, Raisa Zagnybida, Olena Khomiv, Iryna Hnatenko. State regulation of employment in the labor market of territorial communities in the conditions of innovative development of entrepreneurship: Aspects of management. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 40. P. 304–311. URL: <https://keypublishing.org/jhed/jhed-volumes/jhed-volume-40-fpp-27>

References:

1. Isaacson W. (2017) *Innovators: How a Group of Hackers, Geniuses, and Geeks Made a Digital Revolution*. Kyiv, 488 p.

2. Vasylchak S., Petrynyak U., Dubina M., Datsyuk-Tomchuk M. (2024) Competitiveness of the national economy in the conditions of EU integration: monograph / editor-in-chief: Doctor of Economics, Prof. S. V. Vasylchak. Kryvyi Rih: DUET, pp. 105–149.

3. Gurenko A. V., Gashutina O. E. (2018) Directions of development of management systems in the conditions of digitalization of business in Ukraine. *Economy and society*, no. 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-113>

4. Grynko T. V., Savchenko K. S. (2017) Scientific and methodical approaches to the assessment of personnel potential of a medical institution. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". "Economics" series: a scientific journal*. Ostroh: Publication of NaUOA, no. 7(35), pp. 23–27.

5. Dyba M. I., Hernego Yu. O. (2018) Digitalization of the economy: global experience and development opportunities in Ukraine. *Finances of Ukraine*, no. 7, pp. 50–63.

6. Ligonenko L. O., Khripko A. V., Domanskyi A. O. (2018) The content and mechanism of digitalization strategy formation in business organizations. *International Scientific Journal "Inter Nauka"*: coll. of science pr. / edited by: D. I. Kovalenko and others. Kyiv, no. 2, vol. 2, pp. 20–32.

7. Teteryatnik B. S. (2017) Trends of digitalization and virtualization as a vector of modern development of the world economy. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University: Series "Jurisprudence"*, no. 29, vol. 2, pp. 21–23.

8. Tul S. I. Modern methods of integral assessment of digitalization of the world economy and the labor market. *World economy and international economic relations*. no. 42, p. 13. Available at: http://bses.in.ua/journals/2019/42_2019/4.pdf

9. David Eder, Christoph Buck (August, 2018) The Impact of Digitization on Business Models – A Systematic Literature Review. *Research Center Finance and Information Management*. 24 Americas Conference on Information Systems. New Orleans, pp. 2–10.

10. IMF Working Papers: Explaining the shadow economy in Europe: size, causes and policy options.

11. Digitalization development plan in Ukraine. Available at: <https://forbes.ua/innovations/plan-didzhitalizatsiya-na-vidnovlennya-ta-tsifroviy-rozvitok-do-2025-roku-khochut-zaluchiti-i-vitratiti-692-mlrd-grn-kudi-pidut-groshi-05072022-7000/>

12. Svitlana Vasylchak, Uliana Petrynyak, Liliia Loiak, Raisa Zagnybida, Olena Khomiv, Iryna Hnatenko (2022) State regulation of employment in the labor market of territorial communities in the conditions of innovative development of entrepreneurship: Aspects of management. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, vol. 40, pp. 304–311. Available at: <https://keypublishing.org/jhed/jhed-volumes/jhed-volume-40-fpp-27>